

Trenta, 19. 9. 2025

SPOROČILO ZA MEDIJE

Dom Trenta je ponos lokalnega območja in države že 30 let

Največje in najstarejše informacijsko središče Triglavskega narodnega parka Dom Trenta uspešno deluje že tri desetletja. Nocoj je v Trenti potekala slovesnost, na kateri so sodelujoči osvetlili njegov nekdanji, sedanji in prihodnji pomen v Posočju.

Informacijsko izobraževalno središče Triglavskega narodnega parka Dom Trenta je svoja vrata odprlo 22. julija 1995. Kot je na nocojšnji slovesnosti ob 30-letnici delovanja med drugim povedal **direktor Javnega zavoda Triglavski narodni park dr. Tit Potočnik**, je Dom Trenta ponos lokalnega območja in države že 30 let. Pomemben je bil v preteklosti, pomemben je v sedanjosti in od njega je v veliki meri odvisna tudi prihodnost te doline v Triglavskem narodnem parku. Predvsem je to prostor srečevanja in sodelovanja z domačini, nepogrešljiv pa je tudi za obiskovalce.

Glavna govorka, **predsednica Državnega zbora Republike Slovenije mag. Urška Klakočar Zupančič** je v svojem govoru med drugim poudarila: »Sama kot pomemben del vašega poslanstva dojemam predvsem prebujanje in spodbujanje ljubezni naravnega okolja pri obiskovalcih. Ljudje smo pripravljeni skrbeti za tisto, kar imamo radi. Pa naj gre za sočloveka ali naravo.« Vsem vpletenim je ob čestitki za dosedanje uspešno delo položila na srce, naj ga vsaj tako zavzeto opravljajo tudi v desetletjih, ki prihajajo. »Slovenija, pa tudi svet kot celota, potrebuje institucije in ljudi, kot ste vi. Zdaj in v prihodnje morda bolj kot kadarkoli prej v zgodovini,« je še dodala.

V programu so sodelovali učenci Podružnične šole Soča, edine osnovne šole v Triglavskem narodnem parku, in Moški pevski zbor Triglav Trenta. Slovesnosti

pa je sledil še koncert, na katerem so se predstavili Janez Dovč in Sozvočja Slovenije (Sounds of Slovenia).

Prelomna odločitev za informacijsko središče v Posočju, ne na Gorenjskem

Kako prelomna je bila ideja o gradnji središča v takrat vse bolj zapuščeni in odmaknjeni Trenti, so spregovorili snovalci Doma Trenta. Spomine na okoliščine in gradnjo centra so obujali **nekdanji direktor Javnega zavoda Triglavski narodni park Janez Bizjak, arhitekt Fedja Klavora in nekdanji dolgoletni vodja Doma Treta Marko Pretner**. Spominjali so se, da je na mestu današnjega centra stal kompleks petih stavb italijanske vojašnice, ograjen z visokim zidom. V eni od dveh enonadstropnih poslopij so domačini skupaj z Goriškim muzejem uredili Trentarsko muzejsko zbirko.

Vasi Trenta in Soča sta bili pred odločitvijo o gradnji centra simbol nerazvite in pozabljene Zgornje Soške doline, iz katere so se prebivalci izseljevali, saj tam niso videli prihodnosti. V drugi polovici osemdesetih let je občina Tolmin pripravila dolgoročni program razvoja Trente. Eden glavnih ciljev je bila gradnja info središča Triglavskega narodnega parka. Čeprav so se za center potegovali tudi na Gorenjskem, je odločitev padla v korist Posočja, saj je bila na Gorenjskem že uprava Triglavskega narodnega parka, se spominja Bizjak.

Sporazum posebne vrste za pomoč in motivacijo

Za financiranje gradnje centra je, kot navaja Bizjak, poskrbela takratna direktorica Marija Zupančič Vičar. Z izjemno vztrajnostjo je dosegla politično odločitev, da je bila Slovenija izvzeta iz obveznih vplačil v jugoslovanski sklad za nerazvita območja, sredstva pa so bila preusmerjena v razvoj slovenskih nerazvitih območij, torej tudi Trente.

Začetek gradnje je po besedah Bizjaka sovpadal s podpisom zgodovinskega partnerskega sporazuma med Javnim zavodom Triglavski narodni park in nemškimi Naravnim parkom Hochtaunus (1986–1987), danes se imenuje Taunus. To je bil prvi tovrstni sporazum med parkoma z zahodne in vzhodne Evrope. Partnerstvo je prineslo bogato izmenjavo znanj ter podporo pri gradnji Doma Trenta in označevanju najstarejše parkovne poti, Soške poti.

Številne pridobitve s hišo, ki so ji začeli praviti »dom«

Po osamosvojitvi Slovenije ni bilo več državnega sklada za nerazvite, zato je bilo treba sredstva poiskati pri sponzorjih in donatorjih, poudarja Bizjak. Del sredstev je Javni zavod Triglavski narodni park pridobili tudi z izdajo stenskih koledarjev.

Informacijsko izobraževalno središče oziroma Dom Trenta je dobil številne pomembne funkcije: ambulanto, prve javne sanitarije v dolini, podstrešne apartmaje za goste, prostore za krajevno skupnost in društva ter večnamensko dvorano za sestanke, pevske vaje, kulturne prireditve in srečanja domačinov - zato se je hiše prijelo ime Dom Trenta. Ravnica pred Domom je postala prizorišče prireditev na prostem in igrišče okoliškim otrokom. Dom Trenta je bil po besedah Bizjaka tudi prva stavba na Primorskem, v celoti prilagojena gibalno oviranim.

Nove razmere v dolini in skrb za prihodnost

Leta 1995 se je z odprtjem centra v Trento vrnilo upanje, se spominjajo snovalci Doma Trenta. Nastajale so nove družine, več domačinov je v novem centru našlo zaposlitev. Tovrstna središča, v prvi vrsti namenjena domačinom, so pomembna z naravovarstvenega, kulturnega, družbenega in razvojnega vidika. Danes jih doživljamo kot naraven del prostora, čeprav so rezultat nepopisnega truda. V njih se rojevajo skupne vizije, razvojni projekti, druženja in ponos, ki bo ta prostor zaznamoval še desetletja.

Za Triglavski narodni park je Dom Trenta nepogrešljivo središče sodobnega upravljanja zavarovanega območja in živo stičišče vseh deležnikov, saj brez njega ni mogoče usklajevati varovanja narave in kulturne krajine. Obenem je to prostor, kjer obiskovalci, ne glede na čas digitalizacije, lahko doživijo pristno srečanje z naravo, kulturo in človekom – tisto, kar daje Trenti njen pravi, večni pomen.

Podpisana izjava za trilateralni Parka miru

Z dogodki ob 30-letnici Doma Trenta obeležujemo tudi 25-letnico daljinske pohodniške poti Via Alpina, ki poteka skozi osem držav alpske regije. Pred slovesnostjo ob jubileju je v Trenti potekalo tudi srečanje koordinacijskega odbora Čezmejnega biosfernega območja Julijske Alpe, na katerem je bila podpisana temeljna izjava za razglasitev trilateralnega Parka miru. To naj bi bilo trilateralno Unescovo čezmejno biosferno območje, ki naj bi ga tvorili Biosferno

območje Julijske Alpe na slovenski strani (v upravljanju Triglavskega narodnega parka) in istoimensko biosferno območje na italijanski strani (v upravljanju Naravnega parka Julijsko predgorje), osrednje območje tretjega dela pa bi predstavljalo območje Naravnega parka Dobrač z okolico na avstrijski strani. V slednjem si pred tem prizadevajo za razglasitev tamkajšnjega biosfernega območja, ki predstavlja prvi korak k razglasitvi trilateralnega biosfernega območja.

Vsi trije parki v središču Evrope so stičišče treh velikih evropskih kulturnih in jezikovnih skupin, stičišče velikih gorskih verig, obmejna regija med Slovenijo, Italijo in Avstrijo je bila dolgo časa, zlasti v 20. stoletju, prizorišče vojaških spopadov. Trije parki si prizadevajo tudi za skupne cilje, med katere sodijo varstvo narave, trajnostni razvoj območja v sodelovanju z lokalnim prebivalstvom, okoljska vzgoja ter naravi prijazen turizem z vzpostavitvijo trajnostne turistične infrastrukture in usmerjanjem obiskovalcev. Pod skupna prizadevanja se je v imenu **Javnega zavoda Triglavski narodni park** podpisal **direktor dr. Tit Potočnik**, v imenu **Naravnega parka Julijsko predgorje** **predsednica Anna Micelli**, v imenu **Naravnega parka Dobrač** pa **predsednica Sarah Katholnig**.